

УДК 657.061.5

М.М. Орищенко

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ У ЗВІТІ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

Зовнішньоекономічна діяльність відіграє значну роль у розвитку економіки України, насиченні споживчого ринку товарами належної якості, просуванню товарів вітчизняних виробників на зовнішні ринки. Разом з тим, неузгодженість бухгалтерського і податкового законодавства з питань зовнішньоекономічної діяльності, і як наслідок цього, значний розмір тінізації економіки у цій сфері, викликає багато проблем щодо реальності відображення експортно-імпортних операцій у фінансовій звітності і побудови ефективної системи їх контролю.

У дослідження питань теорії та методології обліку зовнішньоекономічної діяльності, адаптації методики бухгалтерського обліку у відповідності з міжнародними стандартами фінансової звітності, вагомий внесок внесли такі вітчизняні вчені, як Ф.Ф.Бутинець, С.Ф.Голов, В.М.Костюченко, Ю.А. Кузьмінський, В.М.Пархоменко, В.В.Сопко, Г.М.Сторожук, В.Г. Швець.

При розрахунках між резидентами і нерезидентами у зовнішньоекономічних операціях як засіб платежу використовується іноземна валюта. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах визначає П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», відповідно до положень якого під операціями в іноземній валюті розуміють господарські операції, вартість яких визначена в іноземній валюті або які потребують розрахунків в іноземній валюті.

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Якщо на дату балансу або на дату

здійснення розрахунків валютний курс змінився, виникають курсові різниці.

Курсові різниці визначаються окремо за монетарними та немонетарними статтями. При проведенні перерахунку заборгованості слід пам'ятати, що згідно з п. 7–8 П(С)БО 21 тільки монетарні заборгованості, виражені в іноземній валюті, підлягають перерахунку на день їх погашення та на дату балансу, а саме: дебіторська та кредиторська заборгованість; залишки валюти на валютних рахунках в банках та в касі підприємств на дату балансу; за операціями руху валютних коштів на банківських рахунках. Немонетарні статті балансу, які відображені за історичною собівартістю і зарахування яких до балансу пов'язано з операцією в іноземній валюті відображаються за валютним курсом на дату здійснення операції. Ці статті за справедливою вартістю в іноземній валюті відображаються за валютним курсом на дату визначення цієї справедливої вартості.

Для відображення залишків на валютних рахунках в банках та в касі підприємств на дату балансу; за операціями руху валютних коштів на банківських рахунках П(С)БО 2 «Баланс» у складі II розділу «Оборотні активи» було передбачено заповнення окремого рядка 240 «Грошові кошти в іноземній валюті». Введені в дію зміни до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» призвели до скорочення статей Балансу (Звіту про фінансовий стан) та максимального наближення його до вимог МСФЗ.

У діючій формі Звіту про фінансовий стан для відображення грошових коштів в касі та на рахунках в банку передбачено рядок 1165 «Грошові кошти та їх еквіваленти», а у складі додаткових статей фінансової звітності 1166 «Готівка» та 1167 «Рахунки в банках», тобто наявна іноземна валюта в касі підприємства та на рахунках в банку відображається в складі зазначених вище статей. Такий порядок відображення повністю відповідає принципам складання фінансової звітності, а особливо принципу застосування єдиного грошового вимірника. На нашу думку, для надання більшій інформативності Звіту про фінансовий стан, пропонуємо внести до складу додаткових статей фінансової звітності такі рядки: 1168 «Готівка в іноземній валюті» та 1169 «Рахунки в банках в іноземній валюті»